

ДЕЯКІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті проаналізовано основні умови організації самостійної роботи студентів з англійської мови. З'ясовано, що до вищезазначених умов можна зарахувати оптимальне планування та керування самостійною роботою, систематичний контроль і наявність мотиваційного фактора у молодих людей. Доведено необхідність урахування цих умов під час організації самостійної роботи студентів.

Ключові слова: умова, самостійна робота, студент, англійська мова.

На сучасному етапі розвитку суспільства знання англійської мови є необхідним елементом для становлення особистості та її професійного зростання. Тому студенти приділяють достатньо часу вивченню цієї навчальної дисципліни, вчаться використовувати іноземну мову як засіб спілкування та отримувати необхідну інформацію за майбутнім фахом, адже новітні розробки з технічних дисциплін публікуються в основному англійською.

Водночас після введення Болонської системи освіти кількість аудиторних занять на більшості факультетів різко зменшилася, що сприяло активізації самостійної роботи студентів, тому що саме цей вид роботи дає змогу сформувати в майбутніх фахівців практичні навички, необхідні для подальшої професійної діяльності, наблизити молодих людей до особливостей обраної ними спеціальності, прищепити їм такі риси характеру, як самостійність, старанність, відповідальність за свої дії.

Значення ефективної організації самостійної роботи студентів неможливо переоцінити й у зв'язку з тим, що останніми роками стрімко збільшується кількість інформації, яку студенти мають засвоїти для успішного навчання у ВНЗ і в подальшій професійній діяльності.

Метою статті є аналіз основних умов ефективної організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів з англійської мови.

Аналіз наукових розробок засвідчив, що ефективність самостійної роботи студентів з будь-якої дисципліни, у тому числі й англійської мови, залежить від оптимального планування та керування цим видом роботи, систематичного контролю самостійної діяльності студентів і наявності мотиваційного фактора у молодих людей під час вивчення навчальної дисципліни. Отже, розглянемо кожну з визначених умов детальніше.

Ми поділяємо думку викладачів іноземної мови відносно того, що план самостійної роботи є оптимальним тоді, коли його виконання досягається, з одного боку, мінімумом засобів, а з іншого – є максимально можливий ефект. Зокрема, до планів самостійної роботи студентів доцільно включати терміни та графіки здачі студентами завдань, вказувати види контролю, критеріальну базу оцінювання якості виконання студентами завдань, обумовлювати оптимальні методи виконання самостійної роботи.

Ефективність виконання запланованого обсягу навчального матеріалу, який винесено на самостійне опрацювання, залежить також від часу та

місця проведення самостійної роботи, характеру управління самостійною діяльністю студентів, урахування специфіки та змісту завдань [1].

Плануючи самостійну роботу студентів, необхідно врахувати всі її види, які студенти мають виконати, та рівномірно розподілити навантаження в семестрі. Як правило, самостійна робота з англійської мови передбачає виконання лексичних, фонетичних та граматичних вправ і тестів, переклад текстів з однієї мови на іншу, складання словника незнайомих слів, підготовку рефератів і доповідей англійською мовою, пошук інформації на відповідну тематику, написання творчих робіт, творів, підготовку презентацій англійською мовою тощо.

Іншою необхідною умовою організації самостійної роботи студентів є керівництво з боку викладача. Зазначимо, що під керівництвом самостійною роботою студентів розуміємо визначення обсягу, форм та місця роботи, надання своєчасної методичної допомоги та оцінювання результатів роботи студентів.

Досягненню мети керування самостійною роботою студентів під час вивчення іноземних мов сприяє інтенсифікація навчання майбутніх спеціалістів за допомогою теоретично обґрунтованих принципів індивідуалізації, забезпечення зв'язку із життям та використання новітніх технологій, прогресивних форм і методів організації та керування самостійною роботою студентів [2; 4; 6].

Здійснення контролю за навчальною діяльністю студентів є третьою необхідною умовою організації самостійної роботи студентів з англійської мови. Забезпечення контролю є важливою ланкою в процесі організації самостійної роботи студентів, тому що він передбачає перевірку та оцінювання результатів навчання студентів, даючи змогу отримати інформацію про навчальні досягнення кожного студента. Підкреслимо, що контроль має бути дієвим і різнобічним. Це дасть викладачам можливість ефективніше стежити за засвоєнням студентами навчального матеріалу та належним чином корегувати та спрямовувати їх навчальну діяльність.

Організовуючи контроль за самостійною роботою з англійської мови, необхідно враховувати:

- правильність відповідей студентів;
- самостійність виконання завдань;
- творчий підхід до виконання завдання;
- володіння студентами граматичними конструкціями та лексичними зворотами, що вивчаються.

Контроль самостійної роботи доцільно організовувати як письмово, так і проводити усні опитування. Письмові контрольні роботи дають викладачеві змогу виявити граматичні й орфографічні помилки, тоді як усні опитування сприяють вдосконаленню навичок говоріння та вимови, виявленню рівня володіння студентами мовою взагалі та новими лексичними та граматичними одиницями зокрема.

Актуальним сьогодні є контроль виконання самостійної роботи студентів за допомогою інформаційних технологій. У такому випадку викладач контролює виконання студентами завдань за допомогою електронної пошти, форумів або чатів. Причому керівник групи має змогу постійно контролювати активність студентів. Разом з тим зазначимо, що така модель контролю навчальної діяльності студентів застосовується здебільшого для студентів заочної або дистанційної форми навчання [7].

Однак головним недоліком контролю є його епізодичність. Тому необхідно не тільки організувати контроль навчальної діяльності з боку викладача, а і спонукати студентів до проведення самоконтролю. Самоконтроль являє собою не тільки механізм оцінювання, але також активізує пізнавальну діяльність молодих людей, розвиває увагу, прагнення до досконалості в роботі, що виконується. Самоконтроль навчальної діяльності молодих людей сприяє формуванню таких рис характеру, як самостійність, цілеспрямованість у здобутті знань, старанність, прищеплює навички критичного аналізу своєї праці та самостійного виправлення помилок. Тому самоконтроль виконує не тільки контрольну, а й навчальну, розвивальну та організувальну функції [5, с. 57].

До четвертої необхідної умови організації самостійної роботи студентів зараховуємо наявність у студентів мотиваційного фактора, розуміння необхідності вивчення англійської мови для подальшої професійної діяльності та становлення як особистості. Отже, зміст завдань для самостійної роботи студентів має бути пов'язаний із життєвими потребами молодих людей, їхніми інтересами, спрямовувати їх на ознайомлення з професійно орієнтованою лексикою, яку в подальшому вони зможуть використовувати під час роботи за фахом.

Так, студенти фізичних спеціальностей з великим інтересом читають оригінальні тексти англійськомовних науковців з окремих фізичних проблем, беруть участь у студентських конференціях, які проводяться виключно англійською мовою, готують реферати з тем, що відповідають їхній майбутній спеціалізації (фізика плазми, експериментальна ядерна фізика, теоретична фізика тощо), а потім активно обговорюють навчальний матеріал протягом аудиторних занять.

Доведено, що за наявності у студентів високої мотивації результати навчальної діяльності значно кращі, порівняно зі студентами з низьким рівнем мотивації. Встановлено, що підвищенню мотивації щодо виконання самостійної роботи з англійської мови сприяють комунікативна спрямованість; чітко визначені завдання; відповідність завдань володінню студентами англійською мовою; визначення алгоритму їх виконання; наявність постійного й об'єктивного контролю з боку викладача; усунення деструктивних факторів, до яких можна віднести авторитаризм викладача, переважання студентів завданнями, невідповідність завдань рівню володіння студентів англійською мовою тощо [8; 9].

Підвищенню мотивації виконання самостійної роботи студентів сприяє також використання комп'ютерів і мережі Інтернет. Адже сьогодні

існують багато якісних електронних курсів, посібників, сайтів, які сприяють кращому засвоєнню навчальної інформації, підвищують зацікавленість студентів за рахунок оригінальних яскравих малюнків та анімацій. До переваг організації самостійної роботи за допомогою інформаційних технологій також можна зарахувати: 1) можливість вибору студентом індивідуального режиму роботи; 2) варіативність завдання з урахуванням рівня володіння англійською мовою; 3) можливість організації навчального процесу за межами університету за допомогою електронних носіїв інформації; 4) можливість об'єктивного електронного контролю за засвоєнням студентом навчального матеріалу [3; 8; 10].

Висновки. Дотримання чотирьох зазначених умов організації самостійної роботи з англійської мови (оптимальне планування та керування цим видом роботи, систематичний контроль самостійної діяльності студентів, наявність мотивиційного фактора у молодих людей під час вивчення навчальної дисципліни) сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, розвитку творчих здібностей молодих людей, привчає студентів до самостійності мислення, тобто формує риси, необхідні для сучасних фахівців.

У подальшому планується більш детально проаналізувати особливості керування самостійною роботою з англійської мови з боку викладача.

Список використаної літератури

1. Герасименко Н.О. Модель організації самостійної роботи студентів педагогічного університету в процесі навчання іноземних мов [Електронний ресурс] / Н.О. Герасименко. – Режим доступу: www.rusnauka.com/31_ONBG.../2_95880.doc.htm.
2. Горбунов В.М. Учет профиля ВУЗа в организации самостоятельной работы студентов / В.М. Горбунов // Самостоятельная работа студентов как приоритетная форма учебного процесса : межвед. науч. сб. – К., 1992. – Вып. 92. – С. 29–36.
3. Гура В.В. Гуманитарный потенциал педагогического проектирования электронных образовательных ресурсов / В.В. Гура // Педагогика. – 2007. – № 2. – С. 30–37.
4. Журавська Л.М. Педагогічні умови управління самостійною роботою студентів вищих закладів освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Л.М. Журавська. – К., 1999. – 21 с.
5. Калашник Н.Г. Самостійна робота – потужний засіб сучасної освіти і виховання : навч.-метод. посібник з питань формування естетичних смаків студентської молоді в навчально-виховному процесі / Н.Г. Калашник, В.Л. Вертегел. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2005. – 326 с.
6. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационное обеспечение : учеб. пособ. / В.А. Козаков. – К. : Вища шк., 1990. – 248 с.
7. Макенбаева Ш.К. Использование компьютерных технологий при организации самостоятельной работы студентов по естественным и гуманитарным дисциплинам [Електронний ресурс] / Ш.К. Макенбаева, З. Еркебаева. – Режим доступу: www.conf.muh.ru/010305/doc/makenbaeva.doc.
8. Редун О.В. Роль самостійної роботи студентів у підвищенні мотивації вивчення іноземної мови [Електронний ресурс] / О.В. Редун. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/...13/redun.htm.
9. Смирнова М.І. Дидактичні засади організації самостійної роботи студентів вищих економічних навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.

пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / М.І. Смирнова. – К., 2005. – 22 с.

10. Холмська Г.Д. Віртуальний освітній простір – результат комплексної інформатизації випускової кафедри технічного університету / Г.Д. Холмська // Педагогіка та психологія. – 2005. – № 2 (51). – С. 75–86.

Котова А.В. Некоторые условия организации самостоятельной работы студентов по английскому языку в высших учебных заведениях

В статье проанализированы основные условия организации самостоятельной работы студентов по английскому языку. Показано, что к вышеупомянутым условиям можно отнести оптимальное планирование и управление самостоятельной работой, систематический контроль и наличие мотивационного фактора у молодых людей. Доказана необходимость наличия этих условий при организации самостоятельной работы студентов.

Ключевые слова: условие, самостоятельная работа, студент, английский язык.

Kotova A. Some conditions for the organization of independent work of students of English in higher education

The main conditions of independent work organization are analyzed in this article. It is shown that these conditions are independent work reasonable planning and management, systematic control and the presence of students' motivation factor. The necessity of the presence of these conditions during the independent work organization is proved.

Key words: condition, independent work, student, English.